

Študijná príručka: Západná Afrika

Táto príručka je navrhnutá na preskúmanie a upevnenie vedomostí o geografických, prírodných, politických a kultúrnych aspektoch západnej Afriky na základe poskytnutého textového materiálu.

Kvíz s krátkymi odpoveďami

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2-3 viet, pričom vychádzajte výlučne z informácií v študijnom texte.

1. Opíšte geografickú polohu a význam Zeleného mysu.
 2. Charakterizujte rieku Niger a jej význam pre región západnej Afriky.
 3. Vysvetlite, čo je Sahel a aký proces ho významne ovplyvňuje.
 4. Čím je štát Nigéria výnimočný v kontexte afrického kontinentu a akým vnútorným problémom čelí?
 5. Ktoré štáty sa nachádzali na historickom Pobreží otrokov a čo tento názov pripomína?
 6. Aká je jedinečnosť Libérie v porovnaní s ostatnými africkými štátmi a kto ju založil?
 7. Ktorá plodina je kľúčová pre ekonomiku Pobrežia Slonoviny a aké je postavenie tohto štátu v jej produkcii?
 8. Popíšte spavú chorobu, jej prenášača a typické príznaky.
 9. V ktorých krajinách sa vyskytuje kult vúdú a v čo veria jeho vyznávači?
 10. Aké prírodné zdroje sú kľúčové pre ekonomiky Mauritánie a Guiney?
-

Kľúč správnych odpovedí

1. **Opíšte geografickú polohu a význam Zeleného mysu.** Zelený mys je najzápadnejší bod Afriky, ktorý vybieha do Atlantického oceánu. Jeho geografická dĺžka je 17° 31' západnej geografickej dĺžky. Približne 600 km od tohto mysu sa v oceáne nachádza súostrovie Kapverdy.
2. **Charakterizujte rieku Niger a jej význam pre región západnej Afriky.** Rieka Niger je s dĺžkou viac ako 4 000 km najdlhšou riekou západnej Afriky a tretou najdlhšou v celej Afrike. Pramení v Guinejskej vysočine a ústi do Guinejského zálivu, pričom je taká významná, že dva štáty, Niger a Nigéria, sú pomenované podľa nej.
3. **Vysvetlite, čo je Sahel a aký proces ho významne ovplyvňuje.** Sahel je názov pre polopúštnu okrajovú časť púšte Sahara v západnej Afrike. Túto oblasť významne pretvára dezertifikácia, čiže rozširovanie púští. Pasáty, vanúce z púšte, napomáhajú tomuto procesu presúvaním dún a prekryvaním riedkeho rastlinstva.
4. **Čím je štát Nigéria výnimočný v kontexte afrického kontinentu a akým vnútorným problémom čelí?** Nigéria je najľudnatejší africký štát s 219 miliónmi obyvateľov a patrí medzi svetových producentov ropy. Čelí však značnej národnostnej roztrieštenosti (až 250 etník), vysokej miere korupcie a ozbrojeným konfliktom na miestach styku moslimského severu a kresťanského juhu, kde pôsobí aj teroristická organizácia Boko Haram.
5. **Ktoré štáty sa nachádzali na historickom Pobreží otrokov a čo tento názov pripomína?** Na historickom Pobreží otrokov ležia dnešné štáty Togo, Benin a Nigéria. Tento názov, ktorý sa zachoval dodnes, pripomína smutné dejiny tohto územia, ktoré bolo v minulosti centrom obchodu s otrokmi.
6. **Aká je jedinečnosť Libérie v porovnaní s ostatnými africkými štátmi a kto ju založil?** Libéria je jediný štát v Afrike, ktorý nebol nikdy ovládaný cudzou mocnosťou, teda nebol kolonizovaný. Založili ho v roku 1847 bývalí otroci, ktorí sa vracali z USA. Názov krajiny v preklade znamená "krajina slobody".
7. **Ktorá plodina je kľúčová pre ekonomiku Pobrežia Slonoviny a aké je postavenie tohto štátu v jej produkcii?** Kľúčovou plodinou pre ekonomiku štátu Pobrežie Slonoviny sú kakaové

bôby. Krajina je najväčším svetovým producentom a vývozcom tejto komodity. Okrem toho je aj významným producentom kávy a palmového oleja.

8. Popíšte spavú chorobu, jej prenášača a typické príznaky. Spavú chorobu spôsobuje parazit, ktorého prenáša africká mucha tse-tse. Choroba začína svrbením, zväčšením uzlín, horúčkou a bolesťami. Ak sa nelieči, parazit napáda centrálnu nervovú sústavu, čo vedie k poruchám osobnosti, nespavosti a následnej ospalosti.

9. V ktorých krajinách sa vyskytuje kult vúdú a v čo veria jeho vyznávači? Kult vúdú vyznáva časť obyvateľstva v Benine, Ghane, Togu a Nigérii. Veriaci veria, že život riadia duchovné sily s pôvodom vo vode, vzduchu a na zemi. Súčasťou náboženských obradov môžu byť aj zvieracie obete.

10. Aké prírodné zdroje sú kľúčové pre ekonomiky Mauritánie a Guiney? Ekonomika Mauritánie je závislá od exportu železnej rudy, ktorá tvorí takmer polovicu celkového vývozu. Pre Guineu je kľúčová ťažba bauxitu, základnej suroviny na výrobu hliníka, ktorý exportuje z hlavného mesta Konakry.

Otázky na esej

Zamyslite sa a sformulujte komplexné odpovede na nasledujúce otázky, pričom syntetizujte informácie z celého textu.

1. Analyzujte, ako prírodné podmienky (podnebie, povrch, vodstvo) a prírodné zdroje formujú ekonomiky a spôsob života v rôznych častiach západnej Afriky, od pobrežia Guinejského zálivu až po oblasť Sahelu.
2. Diskutujte o historickom dedičstve kolonializmu a obchodu s otrokmi v západnej Afrike. Ako sa táto minulosť odráža v názvoch pobreží, založení niektorých štátov a súčasných spoločenských problémoch?
3. Porovnajte hospodárstvo Nigérie, Pobrežia Slonoviny a Ghany. Zamerajte sa na ich hlavné exportné komodity (ropa, kakaové bôby, zlato), ich postavenie vo svetovej ekonomike a výzvy, ktorým čelia.
4. Opíšte hlavné bezpečnostné a zdravotné riziká v regióne západnej Afriky, ako sú terorizmus, kriminalita, korupcia a choroby prenášané hmyzom. Uveďte konkrétne príklady zo štátov ako Nigéria, Mali a Mauritánia.
5. Vysvetlite význam riek Niger a Volta pre západnú Afriku. Zamerajte sa na ich využitie v energetike, poľnohospodárstve, rybolove a vplyv na osídlenie a politické usporiadanie (napr. názvy štátov, presídľovanie obyvateľstva).

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Bauxit	Usadená hornina, ktorej hlavnou súčasťou je hydroxid hlinitý. Je to základná surovina potrebná na výrobu hliníka.
Dezertifikácia	Proces rozširovania púští. V západnej Afrike sa prejavuje presúvaním dún zo Sahary do oblasti Sahelu.

Export	Vývoz tovaru do zahraničia.
Import	Dovoz tovaru zo zahraničia.
Korupcia	Podplácanie alebo dávanie darov štátnym úradníkom s cieľom získať neoprávnené výhody.
Kreoli	Potomkovia európskych prisťahovalcov (v kontexte Kapverd z Portugalska).
Krvavé diamanty	Názov pre diamanty, ktorých ťažba a predaj financovali nákup zbraní počas občianskej vojny v Sierra Leone.
Pasáty	Pravidelné vetry vanúce zo severovýchodu na juhozápad, ktoré v západnej Afrike vysušujú oblasť a napomáhajú rozširovaniu púšte Sahara.
Rely Dakar	Svetoznáme preteky terénnych, nákladných automobilov a motocyklov, pôvodne vedúce z Paríža do Dakaru v Senegale.
Riečna slepota	Ochorenie vyvolané parazitom, ktorého prenášajú muchy v blízkosti riek. Larvy parazita sa môžu dostať do oka a spôsobiť slepotu.
Sahel	Okrajová, polopúštna časť púšte Sahara, ktorá sa rozprestiera až po pobrežie Atlantického oceánu.
Spavá choroba	Ochorenie spôsobené parazitom, ktorého prenáša africká mucha tse-tse. Neliečená choroba napáda centrálnu nervovú sústavu.

Spravodlivý obchod (Fair Trade)	Medzinárodný obchod, ktorý ponúka lepšie obchodné podmienky a zaisťuje práva pre výrobcov v chudobnejších rozvojových krajinách.
Subsaharská Afrika	Označenie pre všetky africké štáty ležiace južne od štátov severnej Afriky.
Vúdú (kult)	Prírodné náboženstvo rozšírené v Benine, Ghane, Togu a Nigérii. Veriaci veria, že život riadia duchovné sily pochádzajúce z prírodných živlov.